

MÁTRADERECSKE KÖZSÉGBEN KÖZÖSSÉGBEN

A helyi közösség története, a település
múltja és jelene
jeles események tükrében

TOP-5.3.1-16-HE1-2017-00007

„A helyi identitás és kohézió erősítése
Mátraderecskén”

2022. április 29.

A TELEPÜLÉS KÖZÖSSÉGI TEVÉKENYSÉGÉNEK TÖRTÉNETI FELTÁRÁSA, ANNAK ESZKÖZEI

Mátraderecske Község Önkormányzata a Forti Pectore Egyesülettel konzorciumi partnerségben 2018. szeptember 1-én megkezdett közösségfejlesztő tevékenysége nyomán régi szokások felelevenítésével új köntösben hívott életre ismert és újszerű közösségformáló alkalmakat.

A projekt megvalósításának kezdetén zajlott közösségek részvételével megvalósuló felmérés és tervezés közben meghatározásra kerültek a település identitásával összhangban álló célkitűzések.

A projekt megvalósítási szakaszában a település közösségi tevékenységének történeti feltárása és a lakosság számára elérhetővé tétele a projekt célkitűzései által érintett intézmények, szervezetek együttműködésével jött létre.

A cselekvési terv elkészítésének szakaszában az eredményes feltárás érdekében a település közösségfejlesztés folyamatában érintett intézményeit együttműködésre kértük. Az együttműködés már a projekt ezen szakaszában, egy partnerségi együttműködési megállapodás előkészítésével és aláírásával fogantatosításra került.

A közösségi beszélgetések során elhangzott, hogy a tevékenység megvalósításának célja a működési tapasztalatok, közösségi értékek, jó gyakorlatok feltárása, bemutatása és megőrzése a kontinuitás fenntartása lesz.

A hagyományőrző rendezvények során gyűjtött tárgyi és szellemi források, a gasztronómiai rendezvények során előkerült hagyományos receptek, az értékőr kiállítás, a település hagyományos értékeit tárta fel és dokumentálta interaktív módon.

A dokumentálás folyamatába a helyi fiatalokra is számítottunk, akik már a gyűjtés során bevonásra kerülnek, kommunikációs ismereteik fejlesztésével célul tűztük ki, hogy képessé tegyük Őket a helyi értékek bemutatására.

A tevékenységekhez kapcsolódó dokumentációt a település honlapján és a helyi információs ponton a projektgazda elérhetővé teszi a projekt megvalósítási és fenntartási időszakában.

A következőkben tematikus jeles napokhoz kötődő feljegyzés és emlékező gondolat, valamint a projekt megvalósítási szakaszában életre hívott rendezvények jó gyakorlata segíti a múlt és jelen közösségi értékeinek összekapcsolását.

Tematikus ünnepek

Luca napján

December 13-a a népi kalendárium szerint az év legrövidebb napja, a téli napforduló ideje. Ehhez a naphoz, illetve a napot megelőző estéhez nagyszámú mágikus cselekvés kapcsolódik. A néphit szerint a gonoszjárás egyik fő napja. A hiedelmek egyik csoportját azok a mágikus cselekvések alkotják, amelyek az ártalmak megelőzésével kívánják biztosítani a termékenységet és a bőséget.

A rítusok másik része jósló jellegű és a jövő megtudására irányul. Az ártó lények felismeréséhez legjobb időpontnak a karácsonyi éjféli misét tartották, de ennek kellékét, a Luca székét még Luca napján kezdték el készíteni. Karácsony böjttéig mindennap koppantottak rajta egyet, úgy készítették, hogy a szék lábát ki lehessen húzni. Az éjféli misén a szenteltvíztartó mellé ült a szék készítője a lucaszékre, s erről meglátta, hogy ki a boszorkány, ugyanis félrefordított fejjel jött be a templomba, mert másképp nem fért a nagy szarvától. Ahogy a mise elkezdődött, a szék készítőjének a széket felkapva, azonnal haza kellett szaladnia, mert a boszorkányok üldözték. Nem tudták utolérni, ha eldobta a szék lábát vagy mákot szórt maga után. A hiedelem szerint ugyanis a boszorkányoknak szemenként kellett a mákot összeszedni. A látottakról nem volt szabad egy szót sem szólani, mert az életével fizetett volna. A lucaszék készítésének még egy másik variációja is ismert a faluban. Eszerint Luca előtt 9 nappal kezdték el készíteni az előbb ismertetett módon, s Luca napján, a hajnali misére mentek el vele. A kapcsolódó hiedelmek is megegyeznek az előzőekkel.

Luca napon régen tilos volt fenni, sütni, mosni. Nem volt ajánlatos kölcsönadni sem, mert az elkért dolgok boszorkányok kezére kerülhettek.

Ezen a napon Szent Lucára emlékezünk, aki egy előkelő szicíliai családban nevelkedett.

A kereszténység nem tartja fontosnak, Szent Luca már csak a legendákban él. A keresztény hitre tért szép fiatal leány szüzességet fogadott, hogy életét Krisztusnak szentelhesse, majd mártírhalált halt hitéért. Példamutató tisztasága és alázatos élete folytán nevét a fény (lux) szóval is kapcsolatba hozták.

A Luca-naptár a régi magyar Luca-hagyománykör egyik eleme, mi szerint a következő esztendő januárjában a megfigyelési helyen olyan idő lesz, mint Luca napján, februárban olyan, mint Luca másnapján és így tovább egészen karácsonyig, ami a következő decemberi időjárásra utal.

A Luca széke készítését december 13-án kezdik el és kilencféle fából készül. Kökényből, boróka-, jávor-, körte-, som-, jegenyefenyő-, akác-, cser- és rózsafából. Szögek helyett kizárólag bükkfából faragott ékek tartják össze.

Luca-szék

Az az ember, aki december 24-én, a keresztúton, az éjféle misére elviszi és feláll rá, megláthatja, hogy a gyülekezetben ki a boszorkány, mert akkor azok szarvat hordanak. Utána azonban lóhalálában menekülnie kell haza, mert különben széttépnék a boszorkányok. A legénynek, ha ép bőrrel akarja megúszni a kalandot, mákot (vagy egyéb apró szemű terményt) kell maga mögött elszórnia, miközben fut haza a templomból, mert a boszorkányok addig nem mehetnek utána, amíg a magokat mind fel nem szedik. Miután hazaért, a Luca-széket el kell égetni, és nem szabad senkinek elmondani, kit látott boszorkány képében, mert akkor a boszorkány üldözni fogja, és ha elkapja, széttépi vagy tűzbe veti.

A Luca-ostor ennek a népszokásnak egy változata, amit úgy kellett elkészíteni, hogy az ostort alkotó zsinagon kellett minden nap egyet csavarni, majd karácsony éjjelén pattogatni vele.

Luca-búza

A következő év termését próbálták megjósolni a Luca-búza keltetéssel. Luca napján búzaszemeket kezdtek csíráztatni a kemence közelében, amelyek karácsony tájára zöldültek ki. Később a kikelt búzával az adventi oltárt díszítették.

Lucázás (kotyolás, palázolás)

Luca napjának hajnalán a gyerekek (esetenként kísértetnek öltözve) körbejárták a házakat, és lopott fán vagy szalmán térdepelve mondókákkal bő termést és jószágszaporulatot ígértek kisebb ajándékokért cserébe, és átkokat, ha nem kapnak ajándékot.

További szokások

A néphit kétféle Lucát ismer: a jószágost és a boszorkányost. Ez utóbbi terjedt el a néphagyományban. Kevés olyan jeles nap van, amelyhez annyi szokás, hiedelem, jóslás, tiltás kapcsolódna, mind december 13-hoz, Luca napjához. Ez a nap épp úgy alkalmas volt termékenység varázslására, mint házasság-, halál- és időjóslásra, vagy bizonyos női munkák tiltására. Az első látogatóból a várható állatszaporulatra jósoltak. Ha Luca reggelén férfi lép a házba, a szaporodás bika lesz, ha pedig nőlátogató érkezik, üsző.

Luca napján mindenütt védekeztek a boszorkányok ellen. Fokhagymával dörzsölték be az állatok fejét, az ólak ajtajára keresztet rajzoltak, hamut szórtak a kapuk elé, lefekvés előtt fokhagymás kenyeret ettek, hogy szagával elriasszák a gonosz szellemeket, és elzárták a seprűket, nehogy azon nyargalásszanak a boszorkányok.

A lányok ezen a napon 12 gombócot főztek. Mindegyikbe egy férfi nevét rejtették. Amelyik gombóc legelőször a víz felszínére jött, megmondta ki lesz a férjük. Luca napkor vetik a Luca búzát. A búzaszemek gyorsan csíráznak, azt tartják, ha Karácsonyra kizöldül, jó termés várható. Az időjárásra a székelyek hagyományból jósoltak. A vöröshagymából lefejtettek 12 réteget, ez az év egy-egy hónapjának felelt meg. Mindegyikbe egy kevés sót szórtak, amelyikben elolvadt, az a hónap esősnek ígérkezett, a többi száraznak. Szintén Luca napkor voltak szokásban bizonyos, finomnak éppen nem mondható tréfák is. Egyes vidékeken a legények leakasztották a kertkaput, máshol szétszedték a szekeret a gazda legnagyobb bosszúságára.

FARSANGI SZOKÁSOK GYŰJTEMÉNYE

A katolikus egyházi kalendárium szerint farsang ünnepe vízkereszt és hamvazószerda közé esik, melyhez számtalan népi hagyomány kapcsolódik. A párválasztás mellett a farsang lényege a szabályok felrúgása és kigúnyolása. Az álarcok és a maszkok viselése is erre vezethető vissza: a névtelenség, az „arctalanság” biztosítja a féktelen mulatozást.

Vízkereszt napja mindig január 6-a. A bibliai hagyomány szerint a pap ekkor szenteli meg a tömjént és a vizet, melyet azután a kereszteléshez is használnak – innen ered a nap neve is.

Hamvazószerda azonban változó ünnepnap, mindig a húsvétot megelőző 40. nap, mely 2010-ben február 17. A hagyomány szerint a hamvazószerdát megelőző nap – húshagyó kedd – a farsang utolsó napja, amikor még gátlástalanul lehet lakomázni, mivel azután kezdődik a húsvétig tartó böjti időszak.

Farsangkor több olyan jeles nap van, amely köré legenda szövődött az évszázadok során, s amelyeket a néphagyomány máig őriz.

Január 22. Vince napja - termésjósoló nap: "Ha megcsordul Vince, teli lesz a pince" – tartja a közmondás. E napon a szőlőtermelők figyelik az időjárást: ha szép, napos az idő, akkor jó, ha ködös, borús, akkor rossz bortermés várható szüretkor.

Február 2. Gyertyaszentelő Boldogasszony napja - egyházi ünnep, azonban az emberek időjósoló napnak is tartották. Ha ezen a napon a medve kijön a barlangjából, és enyhe időt talál, még visszabújik, mivel akkor hideg idő várható a maradék télre, ha viszont csípős hideget, akkor a tél hamar véget ér. A gyertyaszentelés szertartását sok helyen megtartják még ma is. A szertartás előtt minden tüzet eloltottak, majd az új tüzet megáldották, azután az áldott tűzről a gyertyákat meggyújtották, majd körülhordozták. A gyertyának azt a végét, ami még nem égett le, a híveknek illett hazavinni, hisz ez jó szolgálatot tett a ház körül. A szentképek háta mögé tették a gyertyát és égiháború, lidérc veszély, villámlás vagy isten haragja esetén a gonosz erők ellen használták, és ezzel világítottak. Az utolsó kenet feladásakor a pap ezt a gyertyát helyezte a haldokló kezébe, meggyújtva, és erről vettek lángot a ravatalhoz is.

Február 3-a Balázs-napja: gyertyát és almát szenteltek, s ezeket a gyermekek torokfájásakor gyógyítására használták. A balázsolás ma is élő hagyomány. Ez az ünnep Szent Balázs püspök

nevéhez fűződik, aki azzal tette feledhetetlenné magát az utókor számára, hogy egyszer megmentett egy fiút, akinek halszájka akadt a torkán. Hálából a fiú anyja ételt és gyertyát adományozott számára. Azóta a torokfájások különös becsben tartják ezt a dátumot, az őket ápolók pedig ilyenkor parázsra vetett alma héjával füstölik meg a szenvedőket, hogy ezáltal a betegséget, fájdalmat okozó gonoszt elűzzék belőlük. Ha ezen a napon templomba mentek, akkor a pap két összekötött égő gyertyát tart a hívők nyakához, és arra kéri Istent, hogy Szent Balázs püspök esedezésére óvja meg az áldást kérőt a torokbajtól.

A farsang és az azt követő böjti időszak a tél végére is utal. Ennyiben a téli ünnepkör része, de már előre, a tavaszra utaló mozzanatok is megjelennek benne. Innen adódnak a határnapjai: Gergely-nap, virágvasárnap. Eleve egy ősi hiedelem hívta életre a hozzá kapcsolódó zajos mulatságokat. Azt hitték ugyanis az emberek, hogy a tél utolsó napjaiban a nap legyengül, és a gonosz szellemek életre kelnek. Vigalommal, alakoskodással, boszorkánybábu elégetésével akarták elűzni őket.

MÁTRADERESCKEI FARSANG

Kis Lászlóné, mátraderesckei hagyományőrző asszony így emlékezik vissza a régi farsangi napokra:

A katolikus hitünnep szerint a farsang vízkereszttől hamvazószerdáig tart. A szokások és hiedelmek zömének szempontjából többnyire farsangvasárnap, farsanghétfő és húshagyókedd alkotja az igazi farsangot. A záró három napot " farsang farkának " is nevezik. Ezek a felszabadult mókázás igazi napjai. „Felkötjük a farsang farkát” - mondták még jó ötven éve is az idősebb emberek.

A farsangi mulatozások húsvét előtt hét héttel, a farsangi hétvégével érték el tetőpontjukat. Ekkor volt a háromnapos tánc és a nagy evészet, ami után böjtt következett, mind az ételek, mind a vigasság terén.

Farsang szombatján már elkezdtek a készülődést a nagy hétvégére. A kocsonyát is ilyenkor főzték meg. A szombati menü vékonyszálú csík (cérnametélt) volt, túróval, mákkal. Azért vágták minél vékonyabbra, hogy olyan vékonyszálú legyen majd a kender is, amit majd elvetnek, mint a csík. Farsang vasárnapján délelőtt nappal templomba mentek az emberek. Ebédre szabados káposztát főztek füstölt hússal, kukorica vagy árpakásával. A leves, az családonként változott, de biztos, hogy füstölt hússal készült bablevest, kolbászos levest vagy krumplilevest főztek.

Délután kezdtek gyülekezni annál a háznál, ahol egy helyiséget kibéreltek a tánra. Ez lehetett hátsó szoba, ami nem volt bebútorozva, csűr, fészker, bármi, ahol táncolni lehetett.

Eleinte fésűvel, utána szájharmonikával, később tangóharmonikával szolgáltatták a zenét. A fiatalok táncoltak, az öregek otthon maradtak a gyerekekkel. A szülők ott leskelődtek a táncolók között. Sok párválasztás ekkor történt. Hajnalig ropták a táncot. A táncolók között úgynevezett „ihesztők” járkáltak, ami télen megszokott volt, főként disznóöléskor az esti torban.

Hétfőn reggel elmentek a templomba, utána rögtön mentek vissza táncolni. Délben hazamentek, gyorsan megették a maradék levest és „pampuskát”, és siettek vissza táncolni. Reggel nyolc órától este 11-12 óráig ment a mulatság.

Kedden reggel szintén elmentek misére, és utána a bálba. Délben hazamentek enni. Ilyenkor sok húsos ételt ettek, mivel másnap már hathetes böjt kezdődött. Sonka, kolbász, sült oldalas, kocsonya volt az ünnepi asztalon. Délután 11 óráig ismét tánc következett. Ekkor megszólalt a harang és a zene elhallgatott. Húsvétig tilos volt a tánc, az éneklés és a mulatozás.

E három nap alatt a munkában voltak tilalmak. Nem volt szabad szőni és fonni, mosni, takarítani, csak varrtak és kézimunkáztak az asszonyok. E napok voltak a pihenés, a kikapcsolódás napjai, amikor a falu apraja-nagyja együtt mulatozott, beszélgetett. Erőt merítettek az emberek az egész évi munkához. Talán ezek a közösen eltöltött órák formálták a falut igazi közösséggé, és az együttérzés, az odafigyelés a másakra, a segíteni akarás ilyenkor érlelődött meg az emberekben. Ezek a közös tevékenységek már ismeretlenek a mai ember számára, hiányoznak napjainkból.

PÁRNAFESZTIVÁL

Koncertekkel, különleges népviseleti felvonulással, messzi tájak ízeivel csábít a párnafesztivál rendezvénye sokakat Mátraderecskére. A palóc kultúra ékességeként feltűnő csíknak, ami egy-egy textílián, ágyneműn, párnán található sokan nem gondolnák, hogy milyen különleges mondanivalója van, nemcsak itt, más vidéken is. Nem mindegy, hogy milyen vastag, milyen távolságra vannak egymástól, hogyan szőtték az anyagba a csíkokat. Az elhelyezkedés mutatja a tájegységet, a gazdagságot, s a házasulandó lány kelengyéből is sok mindent elárul a szövés módja. A jellegzetes mintát feltüntető kelengyéből a párna lett Mátraderecske jelképe, mely 13 éve visszatérő hagyományként a legnagyobb települési közösségi rendezvény fókuszpontja.

A háromnapos eseménysorozat pénteken kezdődik egy kiállítás megnyitóval a helyi Népművészeti Házban. Szombaton reggel zenés ébresztővel indul a párnanap, majd a főzős csoportok készítenek finomabbnál finomabb étkeket. Egész nap kézműves programok várják a helyszínre érkezőket, déltől az elkészült ételek kóstolója következik. A helyi ételek jellegzetes alapanyaga a burgonya, ezért krumplilángos, ganca mindig készül. Ezeken túl a

helyiek szarvas-, a testvértelepülésünk, Derecske városa pedig birkapörköltet is készít. Rendszeresen érkeznek vendégek a testvértelepülésekről, többek között a 43 éves kapcsolattal bíró Gyergyószárhegyről és a szlovákiai Nyékvárkonyból is. Délután következik a hagyományőrző felvonulás, amikor a népviseletbe öltözött helyiek és a testvértelepüléseink résztvevői szebbnél szebb ruhákban mennek végig a településen, megállnak a faluközpontban, a Mofettánál is. A menet elején a népviseletbe öltözött gyerekek viszik a díszes derecskei párnákat, ami nagyon látványos eleme a programsorozatnak. Este koncertek várják a programra érkezőket. A Párnafesztivált vasárnap 11 órakor egy szentmise zárja a helyi római katolikus templomban.

Hagyományőrző felvonulás a jellegzetes csíkos párnákkal

A KÖZÖSSÉG TÖRTÉNETE NAPJAINKBAN, JELES ESEMÉNYEK ÉLETREHÍVÁSA A PROJEKT KERETÉBEN

A [Tavaszünnep Mátraderecskén](#) címmel életre hívott rendezvényen 2019 májusában a településen működő intézmények és civilek egyaránt képviseltették szervezetüket. A helyi általános iskola udvarán a Szivárvány Óvoda nebulói műsorral készültek, az Iskola pedagógusai és diákjai több fronton segédkeztek, de kivonult a Vöröskereszt helyi szervezete is, akik gyógynövényekből készült hűsítővel kedveskedtek a megjelenteknek.

A program célja a helyi közösség összekovácsolásán túl a helyi értékek átörökítése volt, ennek érdekében minden helyi „értékteremtő” erő megmozgatásra került. A Hevesi Népművészeti és Háziipari Szövetkezet tagjai kézműves játszóházba hívták a gyerekeket, varrtak és ragasztottak a palóc tájegységre jellemző színek és formák használatával. Kora reggeltől üde színfoltja volt a rendezvénynek Veres László fafaragó mester munkálkodása, kinek asztalánál a gyerekek és szülei a tájegységre jellemző motívumokkal kelthették életre az anyagot. A mátraderesckei kézművesek mellett népi játszóház szórakoztatta az egybegyűlteket, a kicsiket kosaras körhinta és számos korabeli játékeszközt felvonultató ügyességi feladat várta.

Tavasznép Mátraderesckén

A **Palántázó palánták** című ismeretterjesztő előadássorozat az óvodás gyerekeket játékos módon vonta be a kertművelésbe. Szakember segítségével a talaj megmunkálásához eszközöket vettek kézbe, maguk ültették el a később termést adó palántákat. A zöldséges kert létrehozása nem csak az egészséges hozzávalók megtermelését jelenti, szemléletformáló küldetést is teljesít.

A gyerekek meglátják, honnan származik az étel, részt vehetnek olyan folyamatok gyakorlati megélésében, amikből eddig sokan kimaradtak. Gereblyézni, veteményes kertet ápolni, egykor természetes, a falusi gazdálkodáshoz kapcsolódó folyamatok voltak, ma már vidéken sem mindennapos a kiskertek gondozása. A program megmutatja, honnan kerül asztalra a paradicsom, a paprika, ízelítőt ad a vidéki gazdálkodás egykori természetes folyamataiból. A szemléletformáló kezdeményezés tudatos életmódra nevel, felelős gondolkodásra ösztönöz. Aktív cselekvőként a munkafolyamat egészséges részeseivé válnak a gyerekek.

Palántázó derecskei „palánták”

A bűnmegelőzés és közbiztonság elősegítését célzó programsorozat első rendezvénye 2019 nyarán a helyi óvodában a mátraderecskei polgárőrök bevonásával zajlott. A gyerekek meghallgatták és gyakorlati példákon keresztül eljátszhatták, hogyan kell vigyázni testi épségükre és értékeikre. A kicsik után az iskolások is szakértő segítséggel kaptak naprakész felvilágosítást a rájuk leselkedő veszélyekről és azok elhárítási lehetőségeiről.

2020-ban a helyi általános iskolásban folytatódott a bűnmegelőzési program.

Az iskolás gyerekek az áldozattá válás elkerüléséről hallhattak előadást

A TOP-5.3.1-16-HE1-2017-00007 projekt keretében szervezett tanulmányút Erdélybe került megszervezésre. A kirándulás a település népdalkörének aktív tagjaival a hagyományos zenei kultúránk megismerését, a magyarság gyökereinek szélesebb körben történő felfedezését tűzte ki célul. A közösségfejlesztő esemény a település kulturális életét is gondozó tagjait összekovácsolta.

A Mátraderesckei Hagyományőrző Népdalkör tagjai Nagyvárad és Körösfő érintésével Torockóra utaztak, ahol a Duna Médiaszolgáltató 6. alkalommal rendezte meg a Duna napokat. Ezután ért a csoport a Székelykő sziklatömbjénél zömmel magyarok lakta Torockóra, mely fehérre festett házaival, különleges népviseletével és népművészetével Európa Nostra-díjat nyert. A Nagyenyedi Református Kollégium után Gyulafehérvár, Erdély őszi történelmi fővárosa zárta a tartalmas kirándulás látnivalóinak sorát. A tanulmányút kulturális tartalma mellett közösséget épített, újabb közösségi eseményeket készítve elő.

Erdélyi barangolás

Arany fakanál

A palóc Párnafesztivál kultúrkinccseinek átörökítése mellett a közös főzés a helyi közösséget is aktív cselekvésre hívta 2019 augusztusában. Az esemény célja a helyi közösség összekovácsolásán túl a mátraderecskei gasztronómiai értékek, hagyományos receptek átörökítése, minek érdekében minden helyi fakanál megmozgatásra került. A település civil szervezetei, intézményei saját csapatokkal vonultak fel, a település jellegzetes gasztronómiai specialitásait maguk készítették el a településen élők. A helyieken kívül a környező településeken élőket is megmozgatta a rendezvény, sokan érkeztek megyehatáron túlról is.

A szabad tűzön készült ételek nagy sikert arattak

Testvértelepülések találkozója

2019 szeptemberében a település aktív közösségi magja a projekt keretében látta vendégül a Samborzec lengyel testvértelepülésről érkező delegációját. A négy napos találkozó tartalmas programot kínált; közös kirándulásokon keresztül, a borkóstolókon, gasztrotúrán át, a vendégek nemcsak Mátraderecske büszkeségeit ismerhették meg, de számos hazai idegenforgalmi értéket is felfedeztek vendéglátóikkal.

Borkóstoló a lengyel delegáció tagjaival

Egészségnap Mátraderecskén

A mátraderecskei Mofetta adott helyet annak a preventív rendezvénynek, ami a derecskei lakosokat egészségmegőrző előadásokkal és személyes tanácsadással várta. A fiatalokat a prevenció, az egészséges életmód tudatosítása okán szerettük volna elérni, az időseket az esélyegyenlőség megteremtésének céljával, a más esetben fizetős, vagy várakozási időt igénylő egészségügyi szolgáltatások kiváltásának szándékával szólítottuk meg. Kardiológiai vizsgálatról kezdve az ultrahang és vérvizsgálatokon keresztül minden korosztály megtalálta a számára aktuális rizikófaktor szűrésének lehetőségét.

A terveknek megfelelően elsősorban az idősebb korosztály járta végig az ingyenes szűrővizsgálatokat, de a középkorúak és a fiatalok is szép számmal jelen voltak a rendezvényen. A település lakosságmegetartó erejét növelő tényező a település egészségügyi szolgáltatással történő ellátottsága. Ezért az alapellátás biztosításán kívül a település vezetése arra törekszik, hogy minden lehetőséget megragadjon a szolgáltatások helyben történő felkínálásához.

A legfiatalabbak is eljutottak a Mofetta kezelő terébe, személyes impulzus során megismerték a település különleges értékforrását.

A „**Mozgáskultúra magasiskolája**” folyamat indítása közös hétfégi programként várta a családokat Mátraderecske szabadtéri sportpályájára. A sportnapra többféle programmal készültünk, a kicsiket szórakoztató vetélkedők várták, a felnőtteket focitorna, akadályversenyek és ügyességi játékok mozgatták. Évente egy alkalommal intenzív átmozgatással a rendszeres testmozgás fontosságára és az egészséges életmódra hívtuk fel a figyelmet.

Mozgásban szabadtéren és a tornacsarnokban

Közös névnapok

A projekt keretében megrendezésre került eseményen a fiatalokkal a mátraderecskei családnevek eredetéről beszélgettünk, a helyi gyerekek és a pedagógusok közösen ünnepeltek. A derecskei fiatalok összefogása, helyi kötődésük erősítése kiemelt feladat a településen, mert az iskolások létszáma évről évre csökken, csakúgy, mint Heves megye oly sok településén. A fiatalok közösségi kötődése helyben tartásuk egyik lehetősége lehet. A

köznevelési és közoktatási intézmény közösségteremtő közegei mellett a szabadidő hasznos eltöltésének szervezett lehetőségét is hasznos, ha helyben biztosítjuk, erre teremtett lehetőséget többek közt a projekt.

A „Köszönjük, hogy vigyáznak Magukra, mi is vigyázunk Önökre” program folyamán önkéntes csoport toborzására került sor, akik az időseket, és a veszélyeztetett egészségi állapotú mátraderesckei lakosokat keresték fel otthonukban. A fiatalokból, aktív korúakból álló csapat célkitűzése az volt, hogy egy kedves figyelmességgel örömet okozzon minden az otthonából egy ideje csak óvatosan mozduló deresckei számára. Az akció a helyi közösséghez tartozás érzését erősítette a járványhelyzetben bekövetkezett, olykor szükségszerűen magányos, nehéz időszakban.

Fiatal értékőrök: A „Helyi identitás és kohézió erősítése Mátraderesckén” program keretén belül a településen élő fiatalokat azzal a szándékkal ültettük egy asztal köré, hogy a községben rejlő értékeket közösen térképezzük fel, hogy aztán a gyerekek számára is fogyasztható módon adaptálva népszerűsítsük azokat. A lelkes csapattal az első találkozás alkalmával körbejártuk az érték fogalmát, majd kiscsoportos munkával vaktérképen a falu nevezetes látnivalóit tájolták be a gyerekek. A település ifjú helyi idegenvezetőivel a következő alkalommal a Mátraderesckei Népművészeti Házba, és az érbetegek mekkájaként számon tartott Mofettába látogattunk. A Mofetta gyerekek számára történő bemutatásával a helyi érték nem csupán tárgyiasult formát öltött, hanem egy ifjúsági marketing tevékenységet is beindított.

Készül az értéktérkép

„Farsangi hagyományok feltárása” a program keretén belül a farsangi szokások felelevenítésére a járványhelyzet miatt online formában került sor.

Felhívást intéztünk a lakosság felé, hogy farsang idején egy kicsit felrázzuk a helyieket, és erősítsük a közösséghez tartozás érzését a településen. Arra kértük a családokat, gyerekeket és felnőtteket, hogy készítsenek farsangi jelmezes fotót, küldjék el legsikeresebb farsangi finomságaik receptjét és azok elkészült fotóját. A felhívás a település több pontján, valamint online közösségi felületeken motiválta aktív részvételre a helyieket. A beérkezett fotók alapján minden játékos kedvű helyi lakost ajándékban részesítettünk. A folyamat folytatásaként a gyerekeket arra bíztattuk, hogy családi körben gyűjtsék össze a farsangi ünnepkörhöz kapcsolódó téltemető szokásokat, és jegyezzék le azokat. A gyűjtésben részt vevő gyerekek szintén jutalomban részesültek a projekt keretében. A közösségfejlesztő folyamat a felhívás megszervezésével vette kezdetét, és a gyűjtés befejezésével zárult.

A település maszkarás apraja

„Májusfa állítás hagyománya Mátraderecskén” A pandémia időszakában a közösségi rendezvényekre vonatkozó korlátozó intézkedéseket betartva, alkalmazkodva a lehetőségekhez a 2021. május első hétfőjére tervezett rendezvényünket újragondolt formában valósítottuk meg.

A gyerekek az intézményekben májusfát állítottak, a pedagógusok közreműködésével a májusfa állításához kötődő hagyományok felidézésre kerültek. Lakossági részvételre buzdítva a helyieket egy hagyományápolást népszerűsítő felhívást tettünk közzé, amelyben arra kértük a derecskeieket, díszítsenek, köszöntsék a tavaszt színes alkotásokkal. A legkreatívabb májusfa állítókat megjutalmaztuk, díjaztuk.

Mátraderecske Májusi lendületben

„Díszpolgári cím átadásához kötött ünnepség”

A Mátraderecske Díszpolgára cím birtokosa Michael Leier lett 2021-ben. A derecskei családok számára munkalehetőség, közösségi kapcsolódási pont egyben a Leier Hungária Kft. települési jelenléte. A cég alapító tulajdonosa örömmel vette a kezdeményezést és a kitüntető figyelmet. Az ünnepség részeként a testvértelepülések küldöttei is köszöntésre kerültek, de fellépett a helyi asszonykórus, és a gyerekek is műsorral készültek.

Díszpolgári cím átadása

Michael Leier a Mátraderecske Díszpolgára kitüntető cím birtokosa Forgó Gábor polgármester és a helyi asszonykórus gyűrűjében

„Luca nap” A népszokások felelevenítésére interaktív játékok és kézműves játszóház nyújtottak tartalmas feltöltődési lehetőséget, melynek célja hagyományteremtés a településen. A jeles naphoz kötődő kézműves és zenei hagyományok a kicsiket mozgatták meg.

Luca napi játék

„Adventi hagyományok” A program során Betlehemes játék, és közös mézeskalácssütés hangolta a résztvevőket az ünnepre. Az alkotásokból készült mézeskalács kiállítás generációk közti tudásátadással megvalósuló sikeres programként bizonyított. A hagyományok ápolása, az ünnepi hangulat megteremtése adventi koncerttel teljesedett ki.

közös ünnepi készülődés

„Mátraderecske képekben” A kiállítás szervezés a helyi értékőrök segítségével zajlott. A helyi tárlat egy időutazásra hív. Itt vannak a település általános iskolájában végzett egykori diákok, tablók, fotók, osztályok, szeretett és nagyra becsült tanárok. Emellett a jeles ünnepeket megörökítő családi fotók is előkerültek a fiókok mélyéről. Ismerős tájakon, ismerős helyszíneken nagyszülők, dédszülők fotói láthatóak a Mofettában 2022. április végéig.

Tablók, egykori tanárok, diákok

Mátraderecske képekben